

GESEK beretning 2023-24

V. formand Steen Brødbæk

Kære alle

Vi holder i dag den anden ordinære generalforsamling i GESEK's levetid. Og det er jo en lille sluttet skare, der deltager her i den formelle, vedtægtsbestemte del.

Her kl. 13 tager vi hul på vores MOMENTUM 24 konference, og det er med omkring 130 på tilmeldingslisten. Hvilket viser den store interesse for og opmærksomhed for GESEK.

Nikolaj har fået sat et super spændende program sammen her til i eftermiddag.

Generalforsamlingen holder vi, jf. vores vedtægter, og der er en fast defineret dagsorden. Under 'forslag' er der ikke indkommet er der ikke indkommet nogen i år. Det giver muligheden for, at vi bruger ressourcerne og krudtet på den åbne konferencedel.

Et andet vedtægtsbestemt punkt på dagsordenen er naturligvis, at styregruppen skal aflægge en beretning over det forgangne år.

Slide: STYREGRUPPE i ARBEJDSTØJET

Styregruppen mødes kvartalsvist og har således trådt sammen fire gange – to gange fysisk og to gange online. Da konstellationen har været forholdsvist ny, har det været en læreproces for os alle at bruge denne platform bedst muligt. Med 15 medlemmer er styregruppen en forsamling af vidt forskellige kompetencer, og det har derfor været spændende at opleve, hvordan vi møde for møde har talt os tættere ind på en fælles forståelse og tilgang – kulminerende med strategiprocesen i efteråret. Den vender jeg tilbage til. Her indledningsvis en stor tak til hele styregruppen for godt engagement og fremmøde – og ind imellem også tålmodighed. Gode partnerskaber bygger på åben dialog – og her er vi efter min mening inde på et godt spor i styregruppen.

Slide: FYRTÅRN SOM PROJEKTMOTOR

GESEK er etableret som det organisatoriske omdrejningspunkt for det sydjyske erhvervsfyrtårn. Og for erhvervsfyrtårnene har projekter, projektudvikling og projektf finansiering fra starten været i

fokus.

Foreløbigt har vi gennem fyrtårnet rejst tilskud til projektaktiviteter i landsdelen på cirka 185 mio. kroner. Det samlede budget for aktiviteterne er omkring 340 mio. kr.

Det kunne ikke lade sig gøre uden vores projektbærende organisationer. Det er Energy Cluster Denmark, der administrerer de i alt 27 test og demonstrationsprojekter, vi efterhånden har i fyrtårnets portefølje. Så er det work-live-stay, der driver aktiviteterne omkring sikring af arbejdskraft til den grønne omstilling, herunder kompetenceudviklings-tiltag. Og endelig er det Erhvervshus Sydjylland, der lige nu er ved at tage de første spadestik til 11 lokale netværk, spredt over Sydjylland. Disse netværk er særligt fokuseret på de små og mellemstore virksomheders muligheder for at tage del i den grønne omstilling af energisektoren. Jeg vil gerne rette en stor tak til disse organisationer for deres indsats og for det gode samarbejde.

GESEK's styregruppe fungerer som overordnet godkender og retningsgiver for projekterne og udviklingen heraf. Og det er projektdirektøren i GESEK, der fungerer som bindeled imellem de projektbærende organisationer og styregruppen.

De omtalte 185 mio. tilskudskroner, som er rejst gennem fyrtårnet er fordelt på tre bevillinger:

1. 106 mio. kr fra EU REACT puljen, som var genopretningsmidler efter COVID 19 nedlukningerne med projektperiode fra september 2022 til sept. 2023.
2. 27 mio. kr fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse i den anden finansieringsrunde til erhvervsfyrtårnene med projektperiode fra 2024 til 2027.
3. 53 mio. kr. til projektet 'BeyondFossil' fra EU's Fonden for Retfærdig Omstilling, ligeledes med projektperiode fra 2024 til '27.

Slide: FYRTÅRNETS PROJEKTAKTIVITETER

På slide'en her har vi prøvet at vise, hvordan projektaktiviteterne samlet spreder sig udover den sydjyske landsdel.

På test og demonstrationssiden har vi involveret i alt 56 virksomheder – 32 SMV'er og 24 store. Cirka en tredjedel af dem er virksomheder med adresse i Sydjylland, mens resten er virksomheder fra andre dele af landet, som har haft lyst til at spille ind i vores landsdel, for at benytte sig af vores stærke infrastruktur, kompetencer og virksomheds energi. Til sammen har mere end 300

medarbejdere i virksomhederne været involveret direkte i projekterne. Derudover har vi også haft Aalborg Universitet, SDU, Force Technology og andre vidensaktører med i flere af projekterne.

På arbejdskraft-siden kan I se, at vi har været i kontakt med cirka 700 virksomheder, og det har konkret resulteret i, at 243 medarbejdere hos virksomhederne har gennem kompetenceudviklingsforløb indenfor grøn energi og sektorkobling. Derudover har indsatsen også indeholdt kampagnen 'Fremtidens Grønne Helte', som profilerer de grønne erhvervsuddannelser. Denne kampagne har været eksponeret for ca. 2.100 unge.

13 af de nævnte test- og demonstrationsprojekter blev afsluttet i 2023, mens de 14 øvrige kører frem mod 2027. Aktiviteterne indenfor arbejdskraft og kompetenceudvikling kører også videre frem mod '27.

Det samme gør sig gældende for den helt nye aktivitet, som Erhvervshus Sydjylland er i gang med at etablere, nemlig de førnævnte 11 lokale netværk, henvendt til SMV'er. Selv om vi allerede har godt hul igennem til den brede skare af SMV'ere, er potentialet endnu større i forhold til at inddrage dem som underleverandører eller facilitere udvikling af nye forretningsplaner, der peger ind i fremtidens grønne værdikæder på energiområdet.

Slide: BEYOND FOSSIL

Den seneste ansøgning med den overordnede titel BeyondFossil blev indsendt til Fonden for Retfærdig Omstilling af et samlet konsortium, bestående af de ovennævnte tre projektorganisation og GESEK. Den samlede bevilling indeholder således også budget til en række GESEK-aktiviteter indenfor vidensudvikling og formidling med Region Syddanmark, State of Green samt Force Technology og Dansk Brandteknisk Institut som partnere.

Ud af den samlede bevilling på 53 mio. kr. til Beyond Fossil falder de 16 mio. kroner som en åben pulje, der kan aktiveres i løbet af projektperioden til projektideer, der udvikler sig undervejs. Denne pulje forventes åbnet indenfor de nærmeste dage, og her er det GESEK's styregruppe, der står for den endelige udvælgelse af de ekstra projektforslag, der løbende kommer ind.

Alle de hidtil nævnte projektaktiviteter bygger på midler til erhvervsfremme, som distribueres på nationalt niveau via Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse og Fonden for Retfærdig Omstilling, der har sit eget indstillingsudvalg.

Slide: HJEMTAGNING AF EU-MIDLER

Ved siden af de nationale erhvervsfremmemidler vurderer vi, at der er et stort potentiale for finansiering via de voksende puljer af midler, der udmøntes direkte af EU Kommissionen til at understøtte grøn omstilling.

Kineserne spiller i stigende grad en dominerende rolle globalt indenfor de grønne teknologier i kraft af direkte statslig support hertil. Blandt andet som modsvar herpå lancerede den amerikanske regering i 2022 den såkaldte Inflation Reduction Act, der angiveligt samlet vil kanalisere mere end 780 mia. dollars ud til støtte for grønne energiteknologier. Det sidder man selvfølgelig ikke overhørig i EU, som er i gang med en oprustning på tilskud til omstillingen til grøn energi i samme størrelsesorden som de amerikanske.

Det er midler, der ikke havner i Danmark, med mindre nogen søger dem. Udfordringen er her, at konkurrencen er meget stor, og kravene er derfor høje, hvis man skal få hul igennem.

GESEK har sammen med Energy Cluster Denmark, Det Syddanske EU Kontor og Triangle Energy Alliance været initiativtagere til en ansøgning om midler fra EU's Horizon program. Der er tale om en pulje, der er afsat til at opbygge værdikæder omkring grøn brint. Man kan helt konkret ansøge om 20 mio. euro til at etablere en såkaldt Hydrogen Valley, som er en slags fyrtårn på brintområdet.

Sidste år i april samlede ovennævnte gruppe en partnerkreds på 27 virksomheder og organisationer i Sydjylland og i flere af Danmarks nabolande til en sådan ansøgning, som desværre endte med at få afslag trods en positiv bedømmelse fra Kommissionens udvalg. Da muligheden igen bød sig i år, har gruppen justeret og videreudviklet ansøgningen og indsendt den igen her i april måned. Titlen er HySynergy, og ansøgningen er især fokuseret på at styrke værdikæderne på tværs af Sydjylland og Tyskland, og der indgår derfor også flere tyske partnere i konsortiet denne gang.

Det er også her Energy Cluster Denmark, der har taget lead rollen, mens GESEK har søgt og fået støtte fra Innovationsfondens EUOpstart program til indkøb af konsulentbistand til at skrive selve ansøgningen. Det er Baltic Innovation Agency, der har haft denne rolle.

Slide: GESEK SOM NETVÆRKSSKABER OG FORMIDLER

Et andet vigtigt aktivitetsområde for GESEK er stakeholderkontakt og formidling. Vores projektdirektør indgår i den forbindelse i diverse følgegrupper og foraer indenfor GESEK's spektrum – det gælder blandt andet Energistyrelsens Interessentforum for PtX samt dansk Standards strategiske netværk for PtX. Derudover er der jævnligt bud efter os til at lave præsentationer og indgå i paneldebatter. Her har vi blandt været repræsenteret på Energiens Folkemøde i Esbjerg samt Klimafolkemødet i Middelfart, ved GTS institutternes PtX konference samt ved diverse DI og universitetsarrangementer.

Vi har også etableret god kontakt til STRING sekretariatet, som arbejder med at etablere en grøn transportkorridor fra de nordiske lande og ned gennem Europa. Det førte til, at vores projektdirektør i december deltog på STRING's styregruppemøde i Sønderborg.

Af andre aktiviteter, der også bør fremhæves er work-live-stays konference om arbejdskraft til den grønne omstilling, der blev afholdt i juni samt et infomøde hos Force Technology's Megaloop testfaciliteter i Vejen.

På formidlingsfronten fokuserer vi fremadrettet indsatsen endnu mere, og fra marts måned, er GESEK begyndt at udsende et månedligt nyhedsbrev med stort og småt fra den sydjyske omstillingsproces på energiområdet.

Slide: BEHOVSANALYSER EFTERÅR 2023

I løbet af efteråret gennemførte GESEK en række målrettede analyseinitiativer for at stille skarpt på erfaringer, ønsker og behov hos nogle af fyrtårnets nøgleinteressenter. Der var blandt andet tale om en spørgeskemaundersøgelse blandt vores kontakter på virksomhedssiden samt en kvalitativ interview-undersøgelse blandt deltagerne i den første bølge af test og demonstrationsprojekter – både blandt vidensaktørerne og virksomhederne. Sidstnævnte blev udført af Force Technology.

Derudover gennemførte GESEK's projektdirektør også en interviewrunde blandt de tekniske forvaltninger i Sydjyllands 13 kommuner. Her blev der indkøbt konsulentbistand fra Pernille Refshauge fra Impact 1717, og indsatsen blev samlet op i en rapport om kommunernes oplevelser af barrierer og muligheder i forhold til omstillingen til grøn energi.

På virksomhedssiden stod det på denne baggrund klart, at myndighedsgodkendelse og utidssvarende lovrammer opleves som største barrierer for omstilling. Virksomhederne betonedesuden vidensdeling kompetenceudvikling og tiltrækning af arbejdskraft som vigtige indsatsområder.

Fra kommunal side var det især mangel på de rigtige specialkompetencer, der bekymrede sammen med udfordringen i at skabe borgeraccept og inddragelse af borgerne omkring den grønne energi fylder stadig mere. Kommunernes specialister efterlyste desuden en stærke fælles stemme fra landsdelen omkring de barrierer og uhensigtsmæssigheder, der opleves i de eksisterende love og regler i forhold til den nye og fremtidige grønne energi.

Slide: GESEK STRATEGI 2027

Med dette input som baggrund top GESEK's styregruppe i efteråret hul på en strategiproces med kickoff på en workshop, der blev afholdt d. 7. november i Fredericia.

Spørgsmålet var, om styregruppen fremadrettet ser en berettigelse for et fælles erhvervsfyrtårn med udgangspunkt i grøn energi og sektorkobling. Svaret var ja ud fra tre vigtige grundforudsætninger:

- Fyrtårnet tager tydeligt udgangspunkt i landsdelens styrker
- Bygger på og inddrager eksisterende initiativer
- Supplerer med indsatser, som ikke varetages i forvejen

Det lyder nok nemmere, end det er i virkeligheden. For landskabet er komplekst og vidt forgrenet, når det kommer til udvikling af den grønne energi i Sydjylland.

Slide: GESEK SOM PARAPLY

Det billede, der tegnede sig i vores konstruktive drøftelser i strategiworkshoppen var et billede af GESEK som en paraply for alle de mange stærke aktører i og udenfor landsdelen.

Under denne paraply skal alle være velkomne, og GESEK paraplyens berettigelse er netop at bringe aktørerne sammen og understøtte dialog, vidensdeling og udvikling af ideer og viden iblandt dem.

Det er vigtigt at understrege, at vi i styregruppen ikke ser tegningen af et hierarki blandt aktørerne. Åbenhed og gennemsigtighed er fortsat et helt grundlæggende princip i GESEK og samskabelsen i et plussumsspil, hvor vi får to plus to til at give mere end fire er den grundlæggende filosofi.

Men selvfølgelig gælder det også i denne sammenhæng som i resten af livet, at man får indflydelse i forhold til, hvor stort et ansvar, man i praksis kan påtage sig.

Det gælder også i forhold de forskellige fyrtårnslignende aktører, der allerede eksisterer rundt omkring i landsdelen indenfor dele af den grønne energi som f.eks. integrerede energisystemer, PtX, digitalisering og havvind. I forhold til disse aktører er døren naturligvis også åben, og der er taget hul på drøftelser med nogle af de første af denne type af aktører for at afklare mulighederne for at skabe konkrete win-win samarbejder imellem os.

Slide: GESEK's STRATEGIHUS

Vores strategiproces har resulteret i et strategihus, som definerer vores vision, mission, værdier, kernekompetencer og strategiske indsatsområder.

Visionen, som vi forfølger, er fortsat den samme: At realisere potentialet i at gøre vores landsdel til et fuldskala test og demonstrationscenter for grøn energi og sektorkobling.

Det vil vi gøre ved proaktivt understøtte den grønne omstilling af energisektoren med udgangspunkt i Sydjylland og fokus på sektorkobling. Vi bygger på grundværdierne samarbejde, lærings- og vidensbasering samt silonedbrydning. Og vi har vedvarende energi, PtX og integrerede energisystemer som vores tre faglige fokusområder.

Slide: GESEK's 4 STRATEGISKE INDSATSOMRÅDER

De strategiske indsatsområder vil jeg gerne zoome ind på, før jeg slutter af med at tale om GESEK's økonomi.

Som I kan se, resulterede vores strategiproces i udskilningen af fire strategiske indsatsområder for GESEK.

1. Vi skal fortsætte med at udvide porteføljen af test og demonstrationsprojekter indenfor hele feltet af grøn energi og sektorkobling.

2. Dernæst er den målrettede bekæmpelse af barriererne for den grønne omstilling også et nøglepunkt. Det kan både være manglen på arbejdskraft, som vi har godt fat i via indsatser, som work-live-stay har sat i gang. Men det kan også være de mange sten i skoen, der desværre findes på det regulatoriske felt. Vi står midt i et paradigmeskifte imellem sort og grøn energi, og det er vigtigt, at lovgivningen løbende reformeres og moderniseres i takt med, at energilandskabet ændrer sig. Her ser vi ikke mindst fyrtårnets indgåede partnerskab med regeringen som en vigtig kanal for konstruktive og løsningsorienterede dialoger på vegne af landsdelens aktører.
3. Det tredje indsatsområde handler om at koordinere og booste markedsføringen af Sydjylland som grønt energicentrum. Det er ikke mindst vigtigt i forhold til at høste de eksportpotentialer, der ligger i at gå forrest i omstillingen
4. Endelig et fjerde og vigtigt indsatsområde: Udvikling og beskrivelse af projekter, som kan hjemtage nogle af de mange EU-midler, som jeg omtalte tidligere. Her spiller det Sydjyske EU-kontor en central rolle i at identificere mulighederne i Bruxelles og fungere som sparringspartner på projektudviklingen, mens energiklyngen tager et godt og vigtigt slæb i forhold til ansøgninger og administration. Men GESEK kan udfylde pladsen imellem de to aktører ved at samle de sydjyske aktører og omsætte deres ideer og ønsker til projekter, der kan bruges i ansøgningerne.

Til at holde GESEK i gang og facilitere de mange aktiviteter i dagligdagen har vi siden september 2022 haft Nikolaj Stig Nielsen ansat som projektdirektør. Det er ingen hemmelighed, at vi gerne så for os, at han fik assistance fra en håndfuld kolleger, hvilket er en forudsætning for at kunne løfte de indsatser, som jeg lige har beskrevet.

Det vil dreje sig om kompetencer indenfor projektudvikling, kommunikation og event, projektledelse og strategisk energiplanlægning. Umiddelbart vurderer vi, at et sekretariat med 3-5 ansatte ville kunne bidrage positivt til at løfte de definerede indsatser og for alvor få højde på vores fyrtårnsbyggeri. Det vil øge vores synlighed, tilstedeværelse og vidensudvikling og dermed vores værdiskabelse.

Slide: GESEK regnskab 2023

Som lovet derfor afslutningsvis nogle betragtninger om økonomi.

Den nuværende ansættelse af vores projektdirektør bygger på direkte bidrag fra henholdsvis Energy Cluster Denmark og fra Erhvervshus Sydjylland. Finansieringen heraf udløber imidlertid fra marts næste år.

Af yderligere indtægt er der en aftale om, at Energy Cluster Denmark i vores første år har bidraget med et driftstilskud på 300.000 kr. I indeværende år er beløbet 200.000, og fra næste år udløber denne aftale.

I 2023 var de største udgiftsposter ekstern konsulentbistand. Dels til efterårets analyseaktiviteter, som bl.a. udmøntede sig i en rapport om de sydjyske kommuners opfattelser af den grønne omstilling og af GESEK.

Samlet rundede vi 2023 af med et mindre overskud, som overførtes til næste regnskabsår.

Slide: GESEK budget 2024

Kigger vi på 2024, så er indtægtsgrundlaget som sagt 200.000 fra ECD. Og derudover en række enkeltsponsorater til vores MOMENTUM konference på i alt 60.000 kr. Det giver det enkle budget, som I kan se på slide'en. Samlede udgifter i samme størrelsesorden som indtægten og dermed et forventet resultat på 0.

Slide: ØKONOMISK BASIS FREMADRETTET?

At drifte fyrtårnet direkte ved hjælp af projektmidler har indtil nu vist sig som en udfordring, da projektmidlerne gives som tilskud til specifikke aktiviteter. Og da GESEK ikke har basisfinansiering af betydning, er det ikke muligt at bygge på tilskud på 50 til 60 procent.

Det er derfor klart, at der er behov for en basisfinansiering fra andre kilder fra årsskiftet, hvis GESEK skal leve videre i sin nuværende form og øge ambitionsniveauet omkring indsatserne som netop beskrevet.

Lige nu er vi i en konstruktiv dialog med vores 13 kommuner om, at de kan bidrage med et passende beløb til GESEK sekretariatet, som kan danne udgangspunkt for fortsat drift, og som

samtidig kan indgå som medfinansiering i projektansøgninger, som vi kan opnå en gearing af kommunernes bidrag gennem nye projektbevillinger.

Vi kommer til at starte dialogen med virksomhederne om kontingent betaling, som også var på agendaen, da vi startede fyrtårnet, men på dette tidspunkt fraveg, idet ECD ville kompensere.

Kontingentopkrævning vil kræve en vedtagelse på en generalforsamling – enten ordinær eller ekstraordinær. Så det er ikke noget, der bliver indført, uden at I bliver spurgt først.

Med det og med håbet om, at vi får afklaret det presserende spørgsmål om videre finansiering vil jeg slutte beretningen.

Slide: TAK!

Tilbage står igen at takke jer for fremmødet her og ønske jer en fortsat god og spændende dag.